De ware oorsprong van de Vietnamoorlog: wat historici verkeerd begrijpen

Door Frank , 31 augustus 2026

De ware oorsprong van de Vietnamoorlog: wat historici verkeerd begrijpen

Door Frank Dumon

> De Vietnamoorlog kostte meer dan drie miljoen mensen het leven. Maar het verhaal dat de meesten van ons op school hebben geleerd — dat het simpelweg ging om het stoppen van het communisme — is gevaarlijk onvolledig. De ware oorsprong strekt zich uit over decennia voordat de eerste Amerikaanse soldaat voet zette in Zuidoost-Azië, door Franse koloniale rubberplantages waar zevenduizend arbeiders stierven op een enkel landgoed, door een junglebijeenkomst waar Amerikaanse spionnen het leven van Ho Chi Minh redden, door acht brieven die naar president Truman werden gestuurd maar nooit beantwoord, door een democratische verkiezing die bewust werd gesaboteerd omdat de verkeerde kant zou winnen, en door een marineaanval op een stormachtige nacht in de Golf van Tonkin waarvan gedeclassificeerde NSA-documenten nu bevestigen dat deze vrijwel zeker nooit heeft plaatsgevonden.

Dit is het verhaal van hoe een oorlog voor nationale bevrijding werd omgepakt als een kruistocht in de Koude Oorlog — en hoe de beslissingen die leidden tot miljoenen doden waren gebouwd op koloniale hebzucht, diplomatiek falen en gefabriceerde

inlichtingen. Wat historiconsistent verkeerd krijgen over Vietnam is geen kwestie van interpretatie. Het is een kwestie van feiten. De documenten zijn gedeclassificeerd. De brieven liggen in het Nationaal Archief. Het interne onderzoek van de NSA gaf toe dat de inlichtingen gemanipuleerd waren.

De ware oorsprong van de Vietnamoorlog verandert alles aan hoe je het Amerikaanse buitenlandbeleid begrijpt — niet alleen in de twintigste eeuw, maar ook vandaag de dag.

Voorbij de iconische beelden

De meeste mensen kennen de Vietnamoorlog door een handvol beelden: het Napalm-meisje dat een weg afrent, helikopters die opstijgen vanaf het dak van een ambassade, een muur in Washington bedekt met 58.220 namen. Die beelden staan gebrand in het collectieve geheugen van de westerse wereld, en ze zijn echt. Maar ze staan helemaal aan het einde van een verhaal dat veel verder teruggaat dan 1965.

De versie van dit verhaal die de meesten van ons op school hebben geleerd, gaat ongeveer zo: Amerika probeerde de verspreiding van het communisme in Zuidoost-Azië tegen te houden. De dominostenen vielen. Als Vietnam zou vallen, stapte de Verenigde Staten in om de vrije wereld te verdedigen. Het was zeker een tragedie, maar de intenties waren edel. Dat narratief is niet alleen onvolledig. Op verschillende cruciale punten is het verkeerd. Inzicht in de ware oorsprong van deze oorlog verandert alles aan hoe je niet alleen Vietnam ziet, maar de hele architectuur van het Amerikaanse buitenlandbeleid in de 20e eeuw. De Vietnamoorlog werd niet geboren in de jungles van Zuidoost-Azië. Hij werd geboren in de gangen van Parijs, in de vergaderzalen van rubberbedrijven, in de paranoïde calculaties van strategen van de Koude Oorlog, en in een reeks beslissingen die zo cynisch en doordrenkt van bedrog waren dat, meer dan een halve eeuw later, de volledige waarheid mensen nog steeds ongemakkelijk maakt.

De koloniale extractiemachine

Laten we teruggaan naar de jaren 1880, naar een plek die Indochina heet, waar deze hele catastrofe in beweging werd gezet. Aan het eind van de 19e eeuw was Frankrijk een imperium. De Britten hadden India, de Nederlanders hadden Oost-Indië, en Spanje had de Filippijnen. Frankrijk, onder Napoleon III, wilde zijn eigen stuk van de kaart. In 1858 landde een Frans-Spaanse militaire expeditie in de haven van Tourane, dat we nu Da Nang noemen. De officiële reden was om katholieke missionarissen te beschermen die waren vervolgd door het Vietnamese hof. De echte reden was strategisch en economisch: Frankrijk wilde Zuidoost-Azië.

Tegen 1887 had Frankrijk zijn greep verstevigd op wat het Frans Indochina noemde, een uitgestrekte koloniale federatie die het huidige Vietnam, Laos en Cambodja omvatte. Wat volgde was geen civiliserende missie, ondanks wat de Franse koloniale propaganda je wil doen geloven. Het was een extractiemachine. Vietnam werd officieel aangewezen als een "kolonie van economische exploitatie". Dat was niet wat critici erover zeiden; dat was de formele classificatie binnen het Franse koloniale systeem. Het hele doel van Indochina was om leeggezogen te worden voor grondstoffen en omgezet te worden in een afgedwongen markt voor Franse industriegoederen: rijst, steenkool, tin, zink, koffie, peper en bovenal rubber.

De rubberplantages verdienen speciale aandacht, omdat ze het kloppende hart waren van zowel de Franse koloniale rijkdom als de Vietnamese revolutionaire woede. Aan het begin van de 20e eeuw explodeerde de auto-industrie in Frankrijk, wat zorgde voor een stijgende vraag naar rubber. De Fransen pompten investeringen in enorme rubberplantages in de zuidelijke regio's van Vietnam, met name in Cochin-China en Annam. Vrijwel al deze productie kwam van de rug van Vietnamese arbeiders.

De omstandigheden op deze plantages waren middeleeuws. Arbeiders, door hun Franse opzichters smalend "koelies" genoemd, werkten 15 uur per dag in verlammende hitte. Ze kregen bijna niets betaald, soms in rijst in plaats van geld. De Franse koloniale wet verbood technisch lijfstraffen, maar die wet was een fictie. Opzichters sloegen langzame arbeiders routinematig. Ondervoeding, dysenterie en malaria teisterden het personeel. Op de plantages van de Franse bandenfabrikant Michelin waren de omstandigheden bijzonder gruwelijk. In slechts 20 jaar tussen de twee wereldoorlogen registreerde een enkele door Michelin bezeten plantage 17.000 doden. Zeventienduizend arbeiders, dood op één plantage, om banden te maken voor auto's in Parijs.

Er zat een bewuste strategie achter deze exploitatie. In één geheim rapport schreef een Franse koloniale ambtenaar aan de gouverneur van Indochina dat boeren hun dorpen alleen zouden verlaten en op plantages zouden werken wanneer ze verhongerden. Daarom was "het beste remedie voor de dringende behoefte aan arbeiders hen te verarmen, door toelagen in te trekken en landbouwproducten te devalueren." Ze creëerden armoede zodat mensen geen andere keuze hadden dan zich dood te werken. Dit was geen incidentele wreedheid; dit was beleid.

Een onwaarschijnlijke alliantie: Ho Chi Minh en de OSS

Hier neemt het verhaal een wending die de meeste westerse geschiedenissen ofwel overslaan of volledig verkeerd weergeven. Deze brute koloniale machine bleef niet

onuitgedaagd; het produceerde een verzetsbeweging. En de leider van dat verzet, de man die het gezicht van de Vietnamese onafhankelijkheid zou worden, had een relatie met de Verenigde Staten waar bijna niemand over praat. Zijn naam was Ho Chi Minh, en voordat hij Amerika's vijand werd, was hij Amerika's bondgenoot.

Ho Chi Minh werd geboren als Nguyen Sinh Cung in 1890 in centraal Vietnam. Hij verliet zijn vaderland als jonge man en bracht bijna drie decennia in het buitenland door, reizend door Frankrijk, Engeland, de Sovjet-Unie en China. Hij woonde de Vredesconferentie van Parijs bij in 1919, in de hoop westerse leiders te petitioneren voor Vietnamese zelfbeschikking. Hij werd genegeerd. Hij werd een medeoprichter van de Franse Communistische Partij, niet noodzakelijkerwijs omdat hij boven alles een toegewijd marxistisch-leninist was, maar omdat de communisten de enige grote politieke beweging in Europa waren die actief gekant was tegen kolonialisme. Voor Ho kwam onafhankelijkheid altijd eerst. Communisme was het voertuig, niet de bestemming.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd Ho Chi Minh een asset van de regering van de Verenigde Staten. Toen Japan Frans Indochina binnenviel, hadden de Verenigde Staten inlichtingen nodig over Japanse troepenbewegingen in de regio. De Office of Strategic Services (OSS), de voorloper van de CIA, opereerde vanuit Zuid-China en had wanhopig contacten nodig op de grond in Vietnam. Een groep Vietnamese guerrillastrijders emergeerde uit de jungle en begeleidde een neergeschoten Amerikaanse piloot naar veiligheid. De groep werd geleid door Ho Chi Minh. Een OSS-agent genaamd Charles Fenn ontmoette Ho en beschreef hem als welbespraakt, charismatisch en opmerkelijk vriendelijk tegenover Amerikanen. Ho kreeg een codenaam: OSS-agent Lucius.

In juli 1945 stuurde de OSS een achtkoppig special operations-team, bekend als het Deer Team, de bergen van Noord-Vietnam in. Onder leiding van majoor Allison K. Thomas parachuteerden ze in een jungleopenings nabij Tan Trao, ongeveer honderd mijl ten noorden van Hanoi. Hun missie was om contact te leggen met de Viet Minh en de guerrillastrijders van Ho Chi Minh te trainen om Japanse troepen lastig te vallen. Toen ze aankwamen, was Ho ernstig ziek, brandend van koorts en lijdend aan hevige maagpijn. Een Amerikaanse medicus genaamd Paul Hogland behandelde hem met kinine, sulfa-medicijnen en penicilline. Die behandeling redde waarschijnlijk zijn leven.

Denk daar even over na: een Amerikaanse militair medicus redde het leven van de man die later Amerika's vastberadenste tegenstander zou worden. Het Deer Team trainde Ho's strijders, waaronder een jonge militaire commandant genaamd Vo Nguyen Giap, die uitgroeide tot een van de meest gevierde generaals van de 20e

eeuw. Maar in de zomer van 1945 leerde Giap guerrillatactiek van Amerikaanse soldaten. De Amerikanen en de Vietnamezen vochten samen tegen de Japanners, ontwikkelden een netwerk van informanten en zochten naar neergeschoten Geallieerde piloten. OSS-officieren beschreven Ho als warm, nieuwsgierig en diep geïnteresseerd in de Verenigde Staten. Hij sprak bewonderend over Amerikaanse idealen en was vooral gefascineerd door de Onafhankelijkheidsverklaring.

Het verraad van 1945: Onbeantwoorde brieven

Op 2 september 1945, slechts dagen na de capitulatie van Japan, stond Ho Chi Minh voor een enorme menigte op het Ba Dinh-plein in Hanoi en riep hij de Vietnamese onafhankelijkheid uit. De woorden die hij koos om die verklaring te openen, waren niet van Marx of Lenin. Ze waren van Thomas Jefferson. Hij begon met: "Alle mensen zijn gelijk geschapen. De Schepper heeft ons onschendbare rechten gegeven: leven, vrijheid en het nastreven van geluk." Het was een bewuste en berekende oproep aan de Verenigde Staten. Ho geloofde oprecht dat Amerika, een natie geboren uit zijn eigen revolutie tegen koloniale heerschappij, Vietnam's zoektocht naar onafhankelijkheid zou steunen.

Hij had het mis. Wat volgde was een van de meest consequentiële diplomatieke mislukkingen van de 20e eeuw. Tussen oktober 1945 en februari 1946 stuurde Ho Chi Minh minstens acht brieven en telegrammen naar president Harry Truman, evenals drie aparte communicaties naar minister van Buitenlandse Zaken James Byrnes. In deze brieven beschreef Ho de situatie in Vietnam, Franse agressie en het verlangen van het Vietnamese volk naar onafhankelijkheid. Hij vergeleek de situatie van Vietnam expliciet met die van de Filippijnen, waar de Verenigde Staten recentelijk onafhankelijkheid aan hadden verleend. Hij vroeg om Amerikaanse steun en erkenning.

Geen enkele brief werd ooit beantwoord. Historici debatteren nog steeds over de reden waarom. Sommigen argumenteren dat de brieven werden gefilterd door middenkaderfunctionarissen van het State Department die al hadden besloten dat het ondersteunen van Franse koloniale belangen belangrijker was dan Vietnamese zelfbeschikking. Anderen suggereren dat tegen 1945 de opkomende Koude Oorlog het Amerikaanse denken al begon te hervormen. Frankrijk was een cruciale bondgenoot bij het indammen van de Sovjet-expansie in Europa, en Washington had Parijs meer nodig dan Hanoi.

Wat de reden ook was, de stilte was verwoestend. Ho Chi Minh begon niet als Amerika's vijand; hij werd in die rol geduwd. Toen Washington koos voor het steunen van Frankrijks koloniale herovering, wendde Ho zich tot de enige andere

grootmachten die bereid waren te helpen: China en de Sovjet-Unie. De man die Thomas Jefferson citeerde, ontving nu wapens van Mao Zedong, niet omdat Ho altijd een toegewijd Sovjet-poppetje was geweest, maar omdat de Verenigde Staten de deur in zijn gezicht had dichtgeslagen.

De sabotage van de democratie: Genève en Ngo Dinh Diem

Het dominante narratief schildert het Vietnam-conflict af als een rechttoe rechtaan Koude Oorlog-strijd tussen vrijheid en communisme. Maar de oorsprong van de oorlog was koloniaal, niet ideologisch. Dit was in de kern een oorlog voor nationale bevrijding die de Verenigde Staten herformuleerde als een frontlinie in de strijd tegen het mondiale communisme, omdat die framing interventie rechtvaardigde.

Van 1946 tot 1954 vocht Frankrijk de Eerste Indochinese Oorlog tegen de troepen van Ho Chi Minh. Het was een brute koloniale oorlog van herovering, en de Verenigde Staten financierden hem. Tegen het einde van het conflict betaalde Washington ongeveer 80% van de militaire kosten van Frankrijk in Indochina. Dit ging niet om het verdedigen van democratie; Zuid-Vietnam bestond nog niet. Dit ging erom Frankrijk tevreden te houden in Europa en elke communistische overwinning ergens op de globe te voorkomen, ongeacht de context.

In mei 1954 omsingelden en overrompelden de Vietnamezen het Franse garnizoen bij Dien Bien Phu. Het was een catastrofale nederlaag. Na 56 dagen was Frankrijk klaar in Indochina. Het koloniale tijdperk was voorbij.

De Conferentie van Genève in 1954 bracht vertegenwoordigers van acht landen samen om het einde van de oorlog te onderhandelen. De daaruit voortvloeiende Akkoorden van Genève deelden Vietnam tijdelijk op bij de 17e breedtegraad, waardoor een door communisten geregeerd noorden onder Ho Chi Minh ontstond, en een door Frankrijk gesteunde niet-communistische staat in het zuiden. De belangrijkste bepaling van de overeenkomst was dat nationale herenigingsverkiezingen zouden worden gehouden in juli 1956. Het Vietnamese volk zou zijn eigen toekomst bepalen via een democratische stemming.

Die verkiezingen hebben nooit plaatsgevonden. Dit is misschien wel het single most important fact dat begraven wordt in conventionele geschiedenissen van de oorlog. De Verenigde Staten, die de Akkoorden van Genève eigenlijk nooit hebben getekend, steunden de Zuid-Vietnamese regering van Ngo Dinh Diem bij het weigeren de verkiezingen te houden. Waarom? Omdat iedereen, van de CIA tot het State Department tot president Eisenhower zelf, wist wie zou winnen. Eisenhower schreef later heel openhartig dat, als er verkiezingen waren gehouden op het moment van de gevechten, mogelijk 80% van de bevolking voor Ho Chi Minh zou hebben gestemd in

plaats van voor de door de Fransen gesteunde marionettenkeizer Bao Dai.

De Verenigde Staten hielpen een democratische verkiezing saboteren omdat de verkeerde kant zou winnen. De Vietnamezen hadden een enorme concessie gedaan in Genève door tijdelijke splitsing te accepteren, hoewel ze op het moment van het cease-fire ongeveer driekwart van het Vietnamese territorium controleerden. Ze stemden ermee in zich terug te trekken naar het noorden op de expliciete belofte dat herenigingsverkiezingen binnen twee jaar zouden volgen. Toen die verkiezingen werden geblokkeerd, voelden ze, met aanzienlijke rechtvaardiging, dat ze bedrogen waren. Dit verraad werd de vonk voor de tweede fase van het conflict.

De Golf van Tonkin: Een gefabriceerd voorwendsel

Ondertussen groeide de Amerikaanse aanwezigheid in Vietnam stil maar gestaag. Tegen de tijd dat John F. Kennedy in 1961 aantrad, waren er ongeveer 900 Amerikaanse militaire adviseurs in Zuid-Vietnam. Tegen de tijd dat Kennedy in november 1963 werd vermoord, waren er 16.000. Lyndon Johnson erfde de situatie, en om hem heen verzamelde zich een groep adviseurs, met minister van Defensie Robert McNamara als voornaamste, die hard duwden voor escalatie. De haviken cirkelden. Alles wat ze nodig hadden, was een trigger.

Op 2 augustus 1964 engageerden Noord-Vietnamese patrouille-torpedoboten de USS Maddox in de Golf van Tonkin. De Maddox had signal intelligence-operaties uitgevoerd in het gebied. Dit eerste incident, hoewel sommige details betwist waren, gebeurde wel. Er was een echte vuuruitwisseling.

Maar het is het tweede incident dat alles veranderde. Op 4 augustus rapporteerden de Maddox en een tweede destroyer, de USS Turner Joy, dat ze opnieuw onder aanval lagen: torpedoboot-engagements, inkomend vuur, ontwijkende manoeuvres in het donker. Binnen enkele uren stond president Johnson op de nationale televisie om vergeldingsluchtaanvallen op Noord-Vietnam aan te kondigen. Het Congres nam overweldigend de Resolutie van de Golf van Tonkin aan, waardoor Johnson de autoriteit kreeg om alle nodige maatregelen te nemen om Amerikaanse troepen te beschermen. Het werd unaniem aangenomen in het Huis van Afgevaardigden, en met slechts twee tegenstemmen in de Senaat. Johnson merkte later privé op dat de resolutie "als oma's nachthemd was, omdat het alles bedekte."

Er was slechts één probleem: de tweede aanval heeft vrijwel zeker nooit plaatsgevonden. De nacht van 4 augustus was stormachtig en de zee was ruw. Radar- en sonaroperators aan boord van de destroyers waren onervaren en zenuwachtig. De contacten die ze rapporteerden waren, naar alle waarschijnlijkheid, fantoomreturns veroorzaakt door atmosferische omstandigheden en elektronische

interferentie. Zelfs op dat moment uitte de commandant van de destroyerflottielje, kapitein John Herrick, ernstige twijfels in een kabel naar het Pacific-hoofdkwartier en adviseerde hij een grondig daglichtonderzoek voordat er actie werd ondernomen.

Zijn voorzichtigheid werd genegeerd. Minister McNamara briefed congresleiders met wat hij wiste dat gebrekkige inlichtingenrapporten waren, en presenteerde de aanval als ondubbelzinnig. Decennia later kwam de waarheid volledig aan het licht. In 2005 declassificeerde de National Security Agency een intern historisch onderzoek van NSA-analist Robert Hanyok. Het rapport erkende dat er opzettelijke vervormingen van signals intelligence waren geweest om het officiële narratief te ondersteunen. Meer dan 90% van de relevante inlichtingenrapporten was gemanipuleerd, en tegenstrijdig bewijs was uitgesloten van het inlichtingenpakket dat naar het Witte Huis werd gestuurd. De eigen historicus van de NSA concludeerde dat er op 4 augustus geen aanval had plaatsgevonden in de zin zoals Amerikaanse functionarissen hadden beschreven.

De juridische basis voor de Vietnamoorlog, het document dat Johnson een blanco cheque gaf om oorlog te voeren zonder een formele verklaring van het Congres, was gebouwd op inlichtingen die op zijn best catastrofale misinterpretaties waren en op zijn worst opzettelijk gefabriceerd.

De erfenis van bedrog

Meer dan 58.000 Amerikaanse militairen zouden sterven in de oorlog die volgde. Het Vietnamese dodental was schokkend: meer dan 3 miljoen Vietnamezen, meer dan de helft daarvan burgers, kwamen om. Naburige Cambodja en Laos werden verwoest. De Verenigde Staten lieten meer bommen vallen op Vietnam dan alle bommen die door alle partijen in de entirety van de Tweede Wereldoorlog werden gebruikt. Agent Orange vergiftigde het land en de mensen, waardoor geboorteafwijkingen ontstonden die tot op de dag van vandaag voortduren.

Wanneer je de keten van beslissingen traceert die leidde tot al die vernietiging, vind je geen eenvoudig verhaal van democratische naties die vrijheid verdedigen tegen communistische agressie. Je vindt een koloniale extractiemachine die een hele bevolking decennialang brutaliseerde. Je vindt een revolutionaire leider die Jefferson citeerde en Washington benaderde, alleen om genegeerd te worden. Je vindt een democratische verkiezing die bewust werd geblokkeerd omdat de uitkomst ongelegen kwam. Je vindt een gefabriceerd marine-incident dat werd gebruikt om het Congres te omzeilen en een oorlog te starten die de administratie al had besloten te voeren.

De Pentagon Papers, de enorme geheime studie die in 1971 werd gelekt door Daniel Ellsberg, bevestigden wat sceptici al jaren vermoedden: opeenvolgende Amerikaanse regeringen, van Truman tot Johnson, misleden het publiek systematisch over de aard en omvang van de Amerikaanse betrokkenheid bij Vietnam. De oorlog was niet het product van één slechte beslissing. Het was de accumulatie van decennia van kwade trouw, strategische miscalculatie en institutioneel bedrog.

De patronen die tijdens het Vietnam-tijdperk werden vastgesteld, verdwenen niet toen de laatste helikopter Saigon verliet in 1975. Het playbook van de Golf van Tonkin — het gebruik van dubieuze inlichtingen om instemming voor militaire actie te fabriceren — zou keer op keer worden gerecycled. De tragedie van Vietnam is niet alleen dat zoveel mensen stierven, maar dat zoveel van die doden voorkombaar waren. Op vrijwel elk kritiek moment was er een uitweg, een weg die niet werd genomen.

> De Vietnamoorlog kostte meer dan 3 miljoen mensen het leven. Het ontheemde miljoenen anderen. Het vergiftigde een land met chemische wapens, scheurde het Amerikaanse sociale weefsel uit elkaar, en begon fundamenteel omdat één natie besloot dat de hulpbronnen van een andere natie meer waard waren dan de vrijheid van haar mensen. Omdat de brieven van een revolutionair onbeantwoord bleven, omdat een verkiezing werd gesaboteerd, en omdat radar-geesten op een stormachtige nacht in de Golf van Tonkin werden omgezet in een rechtvaardiging voor een oorlog waar al toe was besloten.

Dat is de ware oorsprong van de Vietnamoorlog. En het is een verhaal dat, hoe vaak het ook wordt verteld, nooit ophoudt relevant te zijn. Ik heb geen foto's in dit artikel opgenomen, aangezien de volledige video hieronder te zien is.

https://youtu.be/BmKL1F2_ZQ8